

2011-02- 03

Munhälsan får inte glömmas bort i lokala värdighetsgarantier för äldreomsorgen

– Sveriges Tandläkarförbund varnar nu för allvarliga följder om äldres munhälsa glöms bort i de lokala värdighetsgarantier för äldreomsorgen som landets kommuner planerar.

Enligt socialtjänstlagens nya bestämmelse om en nationell värdegrund för äldreomsorgen ska omsorgen om äldre inriktas på att de får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande. Lokala värdighetsgarantier blir ett viktigt redskap i arbetet. Majoriteten av landets kommuner har också ansökt om och i dagarna fått statsbidrag för att ta fram värdighetsgarantier. Socialstyrelsen har fördelat drygt 82 mkr till kommunerna. Men enligt uppgift från Socialstyrelsen har äldres munhälsa inte berörts i planerna för arbetet.

– Vi som är tandläkarna är djupt oroadе eftersom vi redan ser stora brister i omsorgen om äldres munhälsa, säger Gunilla Klingberg, ordförande i Sveriges Tandläkarförbund. Information om och hjälp med munhygien och tandvård är inte en självklar del i omsorgen om de äldre och det anser vi är allvarligt mot bakgrund av hur stor påverkan munhälsan har på den allmänna hälsan.

Om munnen glöms bort i vården av sköra och sjuka äldre kan det få allvarliga konsekvenser för de äldres hälsa och livskvalitet. Sambandet mellan munhälsa och allmän hälsa blir mer påtaglig när vi blir äldre. Forskning visar t ex på samband mellan dålig munhälsa och hjärt-kärlsjukdomar samt diabetes. Nya studier avslöjar också samband mellan tandlossning och benskörhet samt frakturer. Tänderna påverkar även hjärnan. Forskare har funnit ett starkt samband mellan tandhälsa och minnesfunktioner. Att ha ont från munnen eller inte ha ett fungerande bett gör det också betydligt svårare att äta och dricka och det påverkar både välbefinnande och hälsa.

Mot den bakgrunden anser Sveriges Tandläkarförbund att insatser för en god munhälsa och tandvård för äldre bör finnas med i de framtida lokala värdighetsgarantierna.

Följande områden behöver belysas:

- Hur äldre med omsorgsbehov ska garanteras information om och hjälp med munhygien.
- Hur äldre som har rätt till det ska garanteras erbjudande om uppsökande och nödvändig tandvård.
- Hur äldre med omsorgsbehov ska garanteras information om och hjälp med regelbunden tandvård.
- Hur personal inom vård och omsorg ska få kunskap om äldres särskilda behov när det gäller munvård och tandvård.
- Former för samarbete kommun/landsting/tandvård för att ge goda förutsättningar för en god munhälsa hos äldre.

Sveriges Tandläkarförbund har i dagarna i ett brev uppmärksammat landets kommuner på behovet att lyfta äldres munhälsa i arbetet med de lokala värdighetsgarantierna.

Sveriges Tandläkarförbund

Kontaktpersoner

Gunilla Klingberg, ordförande, Sveriges Tandläkarförbund
Tfn: 070-780 00 44

Kristina Norberg-Fallgren, presskontakt, Sveriges Tandläkarförbund
Tfn: 070-484 17 07

Mer information

På www.tandlakarforbundet.se /Dina tänder – hela livet

Dina tänder – hela livet!

Sveriges Tandläkarförbunds aktivitet "Dina tänder – hela livet!" kopplar samman munhälsan med den aktuella debatten om befolkningens hälsa. Syftet är att lyfta fram munhälsans betydelse för den enskildes hälsa och för folkhälsan.

Fakta om befolkningens munhälsa:

Det finns ett tydligt samband mellan tidig karies och karies i senare åldrar. Undersökningar har visat att små barn med karies har högre risk att som tonåringar få hål i tänderna jämfört med dem som är kariesfria. Småbarn med hög sötsakskonsumtion har mer karies i tonåren jämfört med barn som sällan eller aldrig äter sötsaker. Samtidigt visar Socialstyrelsens kariesstatistik att tandhälsan hos barn visserligen fortsätter förbättras men att förbättringstakten har mattats av. Barn från socioekonomiskt svaga grupper ha sämre tandhälsa än andra barn och det är särskilt påtagligt bland barn med utländskt ursprung.

Frätskador, dental erosion, är ett växande problem bland unga som kopplas samman med vår förändrade livsstil där konsumtionen av läsk anses vara den största bidragande faktorn. Bland den vuxna populationen förutspås en ökad förekomst av erosion då många ungdomar träder in i vuxenlivet med redan etablerade erosiva skador och erosiv kosthållning. Ett annat problem är att många unga börjar slarva med skötseln av sina tänder när de lämnar den avgiftsfria tandvården. Socialstyrelsens folkhälsorapport 2009 visar att allt fler bland yngre kvinnor och män (25–44 år) sedan början av 1990-talet *inte* besökt tandläkare de senaste två åren medan utvecklingen varit den motsatta för de äldre. Utlandsfödda och socioekonomiskt utsatta grupper som låginkomsttagare, arbetslösa och långtidssjukskrivna har märkbart sämre tandhälsa enligt Socialstyrelsens rapport från 2009.

Med ökande ålder blir sambandet mellan oral och allmän hälsa mer påtaglig. Sjukdomar och medicinering påverkar hur man mår i munnen. Den som är skör eller har sviktande hälsa påverkas särskilt starkt både fysiskt och psykiskt av oral ohälsa. Enligt Socialstyrelsens folkhälsorapport 2009 har många multisjuka äldre som bor kvar i det egna hemmet ett stort tandvårdsbehov. Eftersom allt fler bor kvar i det egna hemmet i enlighet med den så kallade kvarboendeprincipen inom äldreomsorgen finns risk för ökade problem. Nya data för hemma-boende äldre visar att munhälsan redan hos dem med måttligt omvårdnadsbehov är avsevärt sämre än hos friska äldre. Vårdarna som ansvarar för den dagliga munhygien har en nyckelroll för när det gäller äldres munhälsa. Men flera studier har visat att vårdpersonal har bristande kunskaper i hur man ska sköta de äldres dagliga munhygien.

Sveriges Tandläkarförbund – den odontologiska professionens organisation

Sveriges Tandläkarförbund arbetar för tandläkarnas professionella intresseområden. Förbundet erbjuder tandläkarna ett omfattande efterutbildningsprogram och medverkar i den årliga Odontologiska riksstämman samt ger ut Tandläkartidningen och Swedish Dental Journal. Förbundet verkar bl.a. genom "Dina tänder – hela livet!" för en bättre oral och allmän hälsa.
